

TRANSFORMĂRI ÎN DOCTRINELE DE SECURITATE ALE MARILOR PUTERI PENTRU ADAPTAREA LA NOUL MEDIU DE SECURITATE ȘI PROMOVAREA INTERESELOR NAȚIONALE

Colonel (r.) dr. Romică CERNAT

Cadru didactic universitar asociat, Departamentul de Științe Politice,
Facultatea de Științe Politice, Filosofie și Științe ale Comunicării,
Universitatea de Vest, Timișoara
DOI: 10.55535/GMR.2025.2.07

National security doctrines – its leaders' perceptions and vision of the country's interests – have supported the great powers, dominant or rising, to react to threats and challenges to national security, to promote their own interests, as well as to identify and prioritize their country's geopolitical interests. They have served as a pragmatic, visionary guide for the foreign policy of the country and have influenced contemporary security options. We have noticed that there is not a full convergence in defining the concepts of doctrine, policy, strategy and their derivatives. Although they are related, connected, they are not interchangeable, they have different meanings. We considered it is necessary to make some conceptual delimitations and some adjacent comments.

Through a comparative analysis, we have created a comprehensive overview, from a historical perspective, of the development and implementation, in parallel, by the USA, Russia and China, of the main security doctrines, highlighting: their response to the new security environment; the definition of domestic and international interests; as well as the global consequences derived from their implementation. We have synthesized their main features and emphasized the changes generated by the war in Ukraine in the Russian doctrine, in particular, in the field of deterrence through the potential use of WMD. We have agreed that the documents, strategic concepts, security strategies that contain the vision of the leaders of states and international organizations, regarding national and international interests, as well as the response to security environment' threats and challenges can be assimilated to security doctrines.

Keywords: security doctrine; threats; objectives; distribution of power, nuclear weapons;

Transformări în doctrinele de securitate ale marilor puteri
pentru adaptarea la noul mediu de securitate și promovarea intereselor naționale

INTRODUCERE

În cadrul articolului este prezentată o analiză cuprinzătoare și echilibrată a modului în care fiecare dintre președinții marilor puteri menționate în text a abordat politica externă. De asemenea, sunt prezentate doctrinele de securitate, noțiunile de *securitate, politici și strategii*, precum și interferența acestora, în scopul facilitării înțelegerii evoluției puterii internaționale a acestor actori geopolitici. În general, unele angajamente și abordări din trecut asociază pe autorii doctrinelor de securitate cu politici anterioare, în încercarea de stabilire a noilor orientări, într-o lume în continuă schimbare și, de cele mai multe ori, periculoasă (Warren, Siracusa, 2022, pp. 1-3). Studiul doctrinelor de securitate este un instrument care poate fi folosit și pentru a înțelege potențialul unei puteri în ascensiune de a se implica în războiul interstatat. Ca atare, gestionarea *conpetiției marilor puteri* este o temă perpetuă în cadrul doctrinelor ultimului secol (Chin, Skinner, Yoo, 2023, pp. 104-119).

Acutizarea tensiunilor dintre marile puteri sau revitalizarea competiției pentru statutul de superputere se reflectă în noi ediții ale celor mai înalte documente oficiale (Arbatov, 2000, pp. 2, 3, 26). În efortul liderilor politici de a contracara amenințările globale sau regionale, aceștia au recurs cu consecvență la experiențele trecute, în momente diferite ale istoriei, pentru a genera efecte de putere și legitimitate. Astfel, lecțiile din trecut, prezentate sub forma unor analogii istorice, extrem de convenționalizate, au influențat alegerile doctrinare, politice și strategice ale factorilor de decizie pentru a ilustra o retrospectivă asupra trecutului, dar și pentru a influența opinia publică (Riani, 2022, pp. 1-3).

Printre principalele subiecte ale politicii marilor puteri, pe parcursul istoriei, s-au aflat: *distribuția puterii* între acestea (polaritatea sistemului internațional); *proiectul de model care să ghideze relațiile de prietenie și adversitate* dintre acestea; *gradul de implicare și ingerință*

În efortul liderilor politici de a contracara amenințările globale sau regionale, aceștia au recurs cu consecvență la experiențele trecute, în momente diferite ale istoriei, pentru a genera efecte de putere și legitimitate. Astfel, lecțiile din trecut, prezentate sub forma unor analogii istorice, extrem de convenționalizate, au influențat alegerile doctrinare, politice și strategice ale factorilor de decizie pentru a ilustra o retrospectivă asupra trecutului, dar și pentru a influența opinia publică.

Analizând doctrinele prezidențiale cheie ale marilor puteri în ultimele secole, se evidențiază modul în care liderii acestora au ajustat doctrinele de securitate la realitățile și circumstanțele perioadei respective, pentru promovarea intereselor naționale. Anumite evenimente, amenințări, interese și mediul de securitate, în ansamblu, au modelat doctrinele de securitate ale principalelor puteri, în conformitate cu percepția administrațiilor prezidențiale.

în afacerile interne ale altui stat; modul în care *sunt prioritizate problemele societale interne* în raport cu nivelurile de securitate (Buzan, 2018, pp. 52-53).

Timp de aproximativ 500 de ani, Eurasia a fost centrul lumii (mai ales partea vestică), punând stăpânire peste celelalte regiuni. În aproape toată istoria politicii internaționale, *dominația teritorială* a fost imboldul conflictelor politice (Brzezinski, 2010, pp. 11, 49). Analizând doctrinele prezidențiale cheie ale marilor puteri în ultimele secole, se evidențiază modul în care liderii acestora au ajustat doctrinele de securitate la realitățile și circumstanțele perioadei respective, pentru promovarea intereselor naționale. Anumite *evenimente, amenințări, interese și mediul de securitate*, în ansamblu, au modelat doctrinele de securitate ale principalelor puteri, în conformitate cu percepția administrațiilor prezidențiale. În acest proces, rolul esențial l-au avut președinții care, uneori, au avut contribuția decisivă în formularea unei doctrine coerente, alteleori au avut unele limitări în exercitarea acestui rol (Warren et al., p. 1).

Doctrinele de securitate, ca și politicile externe ale marilor puteri, în ultima perioadă, în special după declanșarea războiului din Ucraina, sunt subiectul unor ample dezbateri, prin care liderii naționali conștientizează abordările cheie de securitate la dispoziție, pe timp de pace, dar și pe timp de război. Analizând factorii interni și externi care au rol decisiv în adoptarea acestora, se consideră că factorii *externi* mai degrabă decât preocupările *interne* sunt cei mai determinanți (Miller, Rubinovitz, 2020, p. 1). Sunt argumente, analize și explicații care susțin faptul că *schimbările* în distribuirea puterii internaționale au influențe puternice asupra conținutului și trăsăturilor doctrinelor de securitate și, implicit, asupra politicilor externe și a marilor strategii ale marilor puteri, reprezentând *răspunsuri* la aceste schimbări (ib., p. 130). De exemplu, dezbaterile despre ascensiunea Chinei și consecințele internaționale este adesea formulată în termeni ai *echilibrului de putere* (Taylor&Francisc, 2014, pp. 171-173), iar pentru China și Federația Rusă, *dominația regională și deținerea sferelor de putere* reprezintă un indiciu al faptului că acestea sunt mari puteri (Lukin, 2018, pp. 1-5).

Analizând o gamă largă de conflicte în diferitele lor contexte

Schimbarea și continuitatea în doctrinele de securitate (doctrinele prezidențiale), de-a lungul timpului, sunt determinate de schimbările percepțiilor elitelor care conduc o anumită țară privind interesele țării și mediul de securitate.

ideologice, politice, geografice și culturale, începând cu Marele Război Peloponeziac și până la Al Doilea Război Mondial, Vietnam, Irak, Afganistan și, mai recent, conflictul din Ucraina, se poate afirma că *doctrina, politica externă și strategia* vor continua să ofere un set vital de instrumente pentru supraviețuire și securitate, cu mențiunea că amenințarea globală reprezentată de armele nucleare rămâne o provocare continuă, fără soluții practice evidente. Se poate constata ușor că, în literatura și dezbaterile actuală de securitate, nu există un răspuns unanim și general acceptat la întrebările: *Ce este securitatea?, Ce este doctrina?, Ce este politica?, Ce este strategia?, Care este relația între acestea?* Conceptul de *securitate* este atât de generos și cuprinzător, încât nu are „granițe”, ceea ce îl face, din păcate, complet deschis la abuz din partea politicienilor și a altor potențiali influenți de opinii (Gray, 2015, p. 1). Modul de dezvoltare și implementare a doctrinelor de securitate, materializat prin politici pragmatice și strategii pe termen lung, influențează apărarea și promovarea intereselor naționale (Sempa, 2004, p. 1).

Schimbarea și continuitatea în doctrinele de securitate (doctrinele prezidențiale), de-a lungul timpului, sunt determinate de *schimbările percepțiilor elitelor care conduc o anumită țară* privind interesele țării și mediul de securitate (Dumitrescu, 2022, p. 18).

DELIMITĂRI CONCEPTUALE: SECURITATE, DOCTRINĂ, POLITICĂ, STRATEGIE

Noțiunile de *doctrină, politică, strategie* și derivatele acestora s-au întrebuintat – fără a fi o *convergență deplină* în definirea acestora – în diferite lucrări, articole în presă, precum și în mass-media, în general. Politicieni, analiști, comentatori, istorici și diplomați experimentați au folosit aceste cuvinte în mod *interschimbabil* pentru argumentare sau pentru a se potrivi obiectivelor lor. Cu toate că aceste concepte sunt *asociate, conexe*, ele *nu sunt interschimbabile*, au semnificații diferite și îndeplinesc în mod diferit anumite obiective. Considerăm că studiul acestor termeni necesită realizarea unor *delimitări conceptuale* și a câtorva comentarii adiacente (Masood, 2018, p. 1).

În perioada post-Război Rece, nu a fost definit în mod unitar conceptul de *securitate*, iar unii cercetători l-au numit „*concept în esență*”

Politica de securitate națională a unei țări este determinată de o serie de factori, care includ: amenințările externe, cultura politică, geografia, capacitățile militare, nevoile economice, opinia elitelor, opinia populară (în democrații) și percepțiile liderilor săi cu privire la interesele țării.

contestat” – adică un concept atât de încărcat de valoare, încât nicio cantitate de argumente sau dovezi nu ar putea duce la un acord asupra semnificației sale. Elementele în discuție sunt *valorile* (siguranță fizică, independență politică, bunăstare economică, supraviețuirea statului), *unitățile sociale* (indivizi, state, instituții internaționale și sisteme de stat), la care se poate adăuga *mediul* – toate având nevoie de protecție. În majoritatea studiilor, *statul* este considerat *unitate majoră* de analiză și *libertatea* – în absența constrângerii – o *valoare majoră* care trebuie protejată (Cohen, Mihalka, 2001, pp. 33-37). *Securitatea* a fost definită și ca *libertatea de a exercita anumite valori* sau *securitatea* poate fi măsurată prin „*absența amenințării la adresa valorilor dobândite*”. Ca urmare a sintetizării numeroaselor definiții, putem accepta că noțiunea de *securitate* semnifică *situația în care o persoană (sau un stat), în urma unor măsuri specifice adoptate individual sau în înțelegere cu alte persoane (sau state), capătă certitudinea că existența, integritatea și interesele sale fundamentale nu sunt amenințate* – o definiție care corespunde situației actuale (Buzan, pp. 8-21).

Politica de securitate națională a unei țări este determinată de o serie de factori, care includ: *amenințările externe, cultura politică, geografia, capacitățile militare, nevoile economice, opinia elitelor, opinia populară (în democrații) și percepțiile liderilor săi cu privire la interesele țării*. Acest ultim factor se transpune frecvent în ceea ce a fost numit „*doctrină*” de securitate națională sau de politică externă. O *doctrină de securitate națională* servește ca un *ghid* prin care liderii conduc politica externă a unei țări. Cel mai eficient, o *doctrină de securitate națională* este *principiul organizatoric care îi ajută pe oamenii de stat să identifice și să prioritizeze interesele geopolitice ale țării lor* (Sempa, ib.).

Originea conceptului *doctrină* datează din anul 325 d. Hr., când împăratul roman Constantin a cerut episcopilor creștini consolidarea ideilor și principiilor creștinismului. Sunt o multitudine de definiții pentru *doctrină* (Masood, p. 2), din care vom prezenta câteva în continuare. *Doctrina* este un set de principii stabilite sau convenite care *ghidează acțiunile* pentru modelarea viitorului. În secolul al XIX-lea, din perspectivă militară, *doctrina* a fost definită ca o *gândire prudentă, valabilă pentru o perioadă de timp, care contribuie la îndeplinirea*

obiectivelor și scopurilor militare. Doctrina militară și doctrina creștină au drept *numitor comun principiile* (ib.). În reglementările NATO, *doctrina* este definită ca fiind „*principiile fundamentale după care forțele armate își dirijează acțiunile pentru atingerea obiectivelor. Este autoritară, dar necesită judecată în aplicare.*” (AAP-06, 2022, p. 141).

Doctrina are mai multe funcții. Prima funcție este de a oferi o *analiză moderată a experienței* și de a *determina convingerile*. A doua este de a *preda* aceste convingeri fiecărei generații următoare. A treia funcție este de a oferi o *bază comună de cunoaștere și înțelegere* care poate facilita îndrumare pentru acțiuni. Toate aceste trei funcții se concretizează în *relația doctrinei cu deciziile strategice* (Drew, 1988, p. 141).

Doctrina nu este stabilă în mod arbitrar și nici nu este statică. Doctrina este rezultatul a decenii și, adesea, secole de *experiență*. Procedurile specifice unui domeniu, cele mai bune practici și lecțiile învățate din experiență și instruire sunt, adesea, acceptate pe scară largă datorită *aplicabilității lor în timp, în circumstanțe diferite* (ADP-1-01, 2019, pp. 1-2). Considerăm că o definiție suficient de precisă, explicită și laborioasă prezintă *doctrina* ca: „*un set relativ coerent de principii, reguli, concepte și noțiuni, selectate – pe baza unei/unor opțiuni unificate – din ansamblul teoriilor științifice, cunoștințelor teoretice și generalizărilor bazate pe practică, în scopul orientării activităților specifice din diferite domenii ale vieții sociale (politic, economic, juridic, religios, moral, militar etc.) sau științifice, în vederea realizării unor obiective determinate*”. Doctrina militară reprezintă cea mai bună procedură – ghid de acțiune – pentru a conduce afacerile militare (Drew, p. 163). *Conceptul central* al unei armate este cunoscut sub numele de *doctrină*, care, pentru a fi solidă, trebuie să se bazeze pe *principiile* războiului, iar pentru a fi eficientă, trebuie să fie suficient de *elastică* pentru a admite mutații în funcție de schimbarea circumstanțelor (ADP-1-01, pp. 1-1).

Astfel, doctrina este – și trebuie să fie – atât *teoretică*, cât și *practică*, fiind *contextuală*. Doctrina nu este un *catalog de răspunsuri* la probleme specifice. Mai degrabă, este o *colecție* de elemente fundamentale, *tactici, tehnici și proceduri* pentru a aborda problemele

Doctrina este rezultatul a decenii și, adesea, secole de experiență. Procedurile specifice unui domeniu, cele mai bune practici și lecțiile învățate din experiență și instruire sunt, adesea, acceptate pe scară largă datorită aplicabilității lor în timp, în circumstanțe diferite.

În statele cu o bază industrială și tehnologică avansată, cum ar fi SUA, se consideră că doctrina influențează tehnologia. Pentru armata Chinei, majoritatea dovezilor ce aparțin fenomenului militar susțin faptul că tehnologia determină doctrina.

domeniului (ADP-1-01, pp. 1-6). Doctrinile sunt și produsele unui context „intern” și „internațional”, ultimul, de cele mai multe ori, este decisiv și definitoriu, datorită faptului că, în general, afectează securitatea statelor, interesele vitale ale acestora (Dungaci, Cristea, Dumitrescu, 2021, pp. 11-14). În statele cu o bază industrială și tehnologică avansată, cum ar fi SUA, se consideră că *doctrina* influențează *tehnologia*. Pentru armata Chinei, majoritatea dovezilor ce aparțin fenomenului militar susțin faptul că *tehnologia* determină *doctrina* (Blasko, 2011, p. 355).

Doctrinile de securitate reprezintă textele cele mai relevante privind relațiile internaționale și securitatea globală, pentru a înțelege mediul de securitate în dinamica lui (Dungaci et al., p. 20). *Doctrina de securitate*, în literatura de specialitate, reprezintă echivalentul conceptului american de „strategie de securitate națională”. Așadar, *doctrina de securitate* se poate defini ca „o viziune strategică prin care se detaliază calea de urmat de un stat, într-o anumită perioadă, pentru a sprijini și proteja interesele cetățenilor proprii, promovarea securității globale și un echilibru de putere favorabil, valorificarea de noi oportunități strategice, implementarea și apărarea intereselor naționale și globale, independența și suveranitatea națiunii, drepturile suverane, valorilor naționale și valorilor democratice – împotriva amenințărilor externe, vulnerabilităților interne, într-un mod integrat, asigurând o conexiune strânsă între viziunea strategică și resurse – în colaborare cu aliații săi.” (Trump, 2017, pp. 1-2; Biden, 2022, pp. 1-1).

Doctrina este un document oficial, asumat politic, trăsătură care asigură dimensiunea acțională și legitimitatea sa. O doctrină fără *asumare politică*, *legitimitate* – dimensiunea acțională și de implementare – rămâne o simplă *teorie*. Aspectele generale legate de doctrine, enunțate anterior, sunt valabile și pentru *doctrinile de securitate* (Dungaci et al., pp. 11-14). Pentru înțelegerea *doctrinelor de securitate* – abordate ca un proces caracterizat prin schimbare și continuitate –, trebuie analizați factorii *sistemici (externi)*, așa-numitele „turning points”, și factorii *subsistemici (interni)* – considerați *variabile independente* –, care generează *politici publice* și *comportamente strategice* și, respectiv, *evenimente internaționale* și cele care țin de *leadershipul politic*, *(sub)cultura strategică* și *capacitățile instituționale*.

care își pun amprenta asupra gândirii și acțiunii strategice a două sau mai multor state. *Doctrinile prezidențiale* sunt considerate ca „încapsulări ale strategiei prezidențiale de politică externă, declarații și obiective strategice, care sunt simple, concise și lucide” sau un „mare model, viziune, idee sau schiță majoră care ghidează și ordonează ceea ce face un stat în interacțiune cu alte state.” (Dumitrescu, pp. 23-25).

În principiu, o *doctrină de securitate* cuprinde: definirea explicită și detaliată a obiectului de securizat; mediul de securitate (definire, amenințări, riscuri, vulnerabilități, provocări, identificarea adversarilor actori în arena mondială, consecințe ale acțiunilor acestora, principiile de acțiune și principale priorități în raport cu aceștia); evoluția fenomenului militar, a revoluției în afacerile militare; acțiuni pentru menținerea unui echilibru de putere favorabil și pentru promovarea unei ordini internaționale propice pentru propria securitate și prosperitate și alte elemente relevante pentru interesele naționale (Dungaci et al., p. 13). O asemenea definiție este suficient de cuprinzătoare, dar și de detaliată pentru a include între *doctrinile de securitate* orice document cu aceeași valoare de utilizare, chiar dacă nu poartă în denumire cuvântul „doctrină”: strategii de securitate, strategii de apărare, concepte NATO, strategii de securitate ale UE, Carta Națiunilor Unite etc. Analizând anumite doctrine relevante, care au aparținut SUA, URSS/Rusiei, Chinei sau unor mari puteri din Europa, în comparație cu conceptele strategice ale NATO, strategiile globale de politică externă și securitate ale UE, strategiile de securitate și apărare națională ale marilor puteri, strategiile de apărare a țării, cu accent pe aspectele lor *caracteristice, esențiale*, identificăm mai multe elemente, *trăsături comune*, astfel: *acestea reprezintă, constituie viziuni asupra lumii, a regiunii sau a continentului; sunt proceduri de operare – un set de instrucțiuni care acoperă acele aspecte ale activităților, acțiunilor, operațiilor, funcțiilor care se pretează pentru o modalitate stabilă sau oficială, standardizată fără pierderea eficacității, pentru a face ceva; reprezintă „regulate de acțiune”, căi, procedee, metode de a face și a acționa în raport cu aliații și adversarii pe care i-au identificat și definit anterior*. În literatura de specialitate, aceste documente sunt numite, generic, *doctrine de securitate* (Dumitrescu, ib.). *Doctrina* înseamnă, exprimat sintetic, *teorie în acțiune* pentru a configura

Doctrina este un document oficial, asumat politic, trăsătură care asigură dimensiunea acțională și legitimitatea sa. O doctrină fără asumare politică, legitimitate – dimensiunea acțională și de implementare – rămâne o simplă teorie.

viitorul într-un anumit fel. Reprezintă *proceduri de acțiune*, viziune bazată pe evaluarea mediului de securitate în perspectiva unor acțiuni ce au finalitate promovarea intereselor naționale, fiind un *document asumat politic*. *Determină* modalitatea de a acționa și de a reacționa în anumite împrejurări sau situații, conduita statului și a instituțiilor sale în adoptarea și implementarea politicii interne și externe a țării pe o anumită perioadă. Stabilește obiectivul fundamental al statului.

În contrast cu doctrina, *politica este o îndrumare care este călăuzitoare, autoritară sau instructivă; adică este explicită în enunțarea a ceea ce trebuie realizat. Este o viziune dinamizatoare, care descrie scopul final*. Prin urmare, politica este o selectare conștientă a unui *curs de acțiune* de urmat dintr-o multitudine de variante, astfel încât să se încadreze în prevederile doctrinei adoptate. De asemenea, *politica se va modifica în funcție de: schimbările priorităților la nivel național, realitățile geopolitice, efectele revoluției în afacerile militare și considerațiile politice, economice și fiscale. Dacă politica se modifică odată cu schimbarea situației, doctrina rămâne constantă, fermă și relativ durabilă, aspect care reprezintă diferența fundamentală dintre politică și doctrină* (Masood, p. 2). Pentru a clasifica și a înțelege *cauzele* deciziilor politice, trebuie analizate cele trei componente ale *triunghiului politicii: economia (comerț), ideologia (set de idealuri) și interesele naționale (puterea și certitudinea că națiunile se străduiesc să-și satisfacă propriile interese)* (Brown, 2017, pp. 1-2). Ulterior, *politica* este atributul *echipei de conducere* desemnată de lider care, în general, îl include și pe acesta. Aici este locul unde trebuie să aibă loc *obținerea consensului*, valorificând experiența vastă a echipei destinate pentru luarea deciziei. După finalizarea acestui proces amplu, elaborarea *strategiei* este responsabilitatea diferiților *șefi de departamente* din cadrul structurii centrale. Pentru aceasta, *experiența operațională* este primordială și esențială pentru a concepe *strategii*, împreună cu *proiecte și planuri*, pentru a îndeplini *obiectivele finale*, adoptate oficial prin *politică* (Masood, p. 3).

Doctrina se situează deasupra tuturor, este în vârful piramidei, al ierarhiei și, evaluând procesul complet al elaborării și cui aparține, rezultă că *reprezintă singurul domeniu* care este în sarcina exclusivă a *liderului*. Aceasta este *cea mai importantă trăsătură* a doctrinei, nu

trebuie să depășească obstacolul birocratic al procesului de obținere a consensului. *Doctrina* își are originea și viabilitatea în experiența liderului, a omului „din vârf”. De aici rezultă că este primordial ca liderul național, care ia decizii vitale, să fie persoana adecvată. Viitorul doctrinei este mult mai strălucitor decât își doresc criticii să credem. În mod normal, ea precede o strategie (Ib., p. 5). *Doctrina* influențează *strategia* (sau ar trebui să o facă), iar rezultatele strategiei *devin experiențele* care stau la baza doctrinei (Drew, pp. 173-174).

Strategia este „un set de idei pentru utilizarea instrumentelor puterii naționale într-un mod sincronizat și integrat pentru a atinge obiective la nivel de operații naționale și/sau multinaționale.” (JP3-0, 2018, p. GL-16). Are un caracter mai particularizat, individualizat. *Strategia* este un *plan* de acțiune care emană din doctrină. În mod normal, se adoptă după doctrină. Cu fiecare actualizare a doctrinei, *strategia* trebuie revizuită. Este un *plan, curs de acțiune, procedeu de acțiune* la nivel organizațional și guvernamental; o *sincronizare a căilor, conduitei și mijloacelor* pentru îndeplinirea intereselor și obiectivelor naționale. Detaliază *cursul de acțiune, procesul, conduita* care sunt optime pentru implementarea obiectivelor și scopurilor generale. Este aliniată cu prevederile doctrinei și o susține în mod direct (ADP 1-01, pp. 4-7).

Armata a făcut un salt relevant, definind *strategia* drept „căile și mijloacele întrebuintate pentru realizarea unui scop”. *Scopul* reprezintă obiectivele stabilite prin *politică*. Pe ansamblu, *strategia* este un *proces continuu*, în care scopurile, căile și mijloacele sunt armonizate, aliniate pentru a îndeplini obiectivele finale ale politicii, menținând, în același timp, riscul la un nivel acceptabil (Masood, p. 6). „O *mare strategie* se referă la un set de idei (sau o *teorie*) privind *cursul de acțiune pe care îl adoptă un stat pentru a-și maximiza securitatea și a se apăra împotriva amenințărilor reale sau potențiale la adresa valorilor sale*”. Include *prioritizarea* obiectivelor de politică externă, *identificarea* resurselor existente și potențiale și *selectarea* celui mai adecvat *plan sau curs de acțiune* care utilizează acele *resurse* pentru a îndeplini aceste *obiective* (Miller et al., p. 37). Referitor la arhitectura abstractă fundamentală a *teoriei strategice* aplicată în toate domeniile și circumstanțele, se poate afirma că patru cuvinte exprimă miezul

Strategia este „un set de idei pentru utilizarea instrumentelor puterii naționale într-un mod sincronizat și integrat pentru a atinge obiective la nivel de operații naționale și/sau multinaționale”.

Dacă politica se modifică odată cu schimbarea situației, doctrina rămâne constantă, fermă și relativ durabilă, aspect care reprezintă diferența fundamentală dintre politică și doctrină.

Misiunea tradițională a Statelor Unite în lume, de la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial, este clar definită sau identificată în funcție de perioadă și, în general, se bazează pe patru elemente esențiale: conducere globală; apărarea și promovarea ordinii internaționale liberale; apărarea și promovarea libertății, democrației și drepturilor omului; prevenirea apariției hegemonilor regionali în Eurasia.

problemei: *scopuri* (politice), *căi/curs de acțiune* (strategice), *mijloace* (instrumente de putere) și *ipotezele* care asigură informarea și procesul de conducere eficientă a acțiunilor.

Pentru *elaborarea unor doctrine, politici și strategii viabile* și o conduită competentă, *trebuie avute în vedere* cel puțin următoarele aspecte: identificarea mizelor politice și a importanței acestora; rezultatele, consecințele la nivel strategic, regional și global ale procedeelelor, mijloacelor, metodelor folosite în vederea realizării scopurilor/obiectivelor; identificarea limitelor puterii de a influența și controla voința adversarilor sau cursul evenimentelor; estimarea modului de contracarare a adversarilor; determinarea propriilor alternative, a costurilor și beneficiilor; determinarea populației civile și a activităților națiunii pentru sprijinul implementării acestora; concordanța dintre documentele strategice adoptate și învățămintele dobândite din istorie; și dacă ceva a fost omis (Gray, 2015, p. 1-10).

DOCTRINELE DE SECURITATE ALE SUA DIN PERSPECTIVĂ ISTORICĂ

În cei 249 de ani de la *Declarația de independență a Statelor Unite ale Americii* (4 iulie 1776), doctrinele de securitate națională ale SUA au evoluat de la o neutralitate armată rezervată și detașată, exprimată prin „*Washington's Farewell Address*” din 1796, a lui George Washington (1789-1797), la doctrina de securitate națională, numită popular „*Preemption*”, a lui George W. Bush (2001-2009), o doctrină care permite *acțiuni militare preventive și unilaterale, oriunde în lume* (Sempa, p. 1). Misiunea tradițională a Statelor Unite în lume, de la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial, este clar definită sau identificată în funcție de perioadă și, în general, se bazează pe *patru elemente esențiale: conducere globală; apărarea și promovarea ordinii internaționale liberale; apărarea și promovarea libertății, democrației și drepturilor omului; prevenirea apariției hegemonilor regionali în Eurasia*.

„*Liberation*”; „*Preemption*”; „*America First*”. Doctrinele de securitate au proiectat drumul pe care l-au avut de parcurs SUA până la statutul de superputere mondială. Dominația mondială a avut ca punct de plecare anul 1898, când a fost câștigat, de către americani, *războiul hispano-american*, ceea ce a făcut posibil accesul la dominația Pacificului, dincolo de insulele Hawaii, până spre Filipine (Brzezinski, pp. 13-14).

„*Adresa de rămas bun a lui George Washington*” (1789-1797) către națiune a reprezentat contribuția președintelui la întemeierea națiunii, trecerea prin *războiul de independență* și prin primii ani ca republică vulnerabilă. *Doctrina sa de securitate, orientările sale de politică* au influențat, ulterior, doctrinele de securitate și politica externă ale SUA pentru mai mult de un secol, împreună cu *doctrina Monroe și Destinul Manifest* – doctrine complementare –, care s-au susținut reciproc. La adoptarea *George Washington's Farewell Address*, SUA dețineau o *fâșie de teritoriu* pe coasta de est a continentului nord-american, 13 state, iar continentul era distribuit între SUA, Marea Britanie, Spania și triburile indiene. El și-a dat seama că națiunea tânără *nu era suficient de puternică* pentru a influența disputele din Europa și că SUA erau mai *în siguranță* atunci când *marile puteri europene erau ocupate cu problemele lor continentale*. De asemenea, el a considerat că Europa „*are un set de interese primare, care nu coincide niciunul cu ale noastre sau au o relație foarte marginală*” sau că Europa va fi angajată „*în controverse frecvente, ale căror cauze sunt, în esență, străine preocupărilor noastre*”. Obiectivul de securitate națională exprimat în adresa de adio a fost „*să câștigăm timp (pentru) țara noastră pentru a stabili și matura instituțiile sale încă recente și să progreseze fără întrerupere către acel nivel de forță și consecvență care este necesar pentru a asigura (...) gestionarea propriului destin*”, prevenirea extinderii teritoriului european pe continent și, în cele din urmă, de a *îndepărta europenii din America de Nord* cu totul și de a-și *limita prezența* în întreaga emisferă occidentală (Sempa, p. 2).

„*Doctrina Monroe*”. Președintele James Monroe (1817-1825) a anunțat doctrina în 1823, într-un moment în care Rusia căuta să-și consolideze stăpânirea pe coasta Pacificului din America de Nord. Președintele Monroe a declarat că Statele Unite vor „*considera orice încercare*” de către puterile europene de a-și *extinde sistemul (politic)*

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNĂSCA

„*Adresa de rămas bun a lui George Washington*” (1789-1797) către națiune a reprezentat contribuția președintelui la întemeierea națiunii, trecerea prin *războiul de independență* și prin primii ani ca republică vulnerabilă. *Doctrina sa de securitate, orientările sale de politică* au influențat, ulterior, doctrinele de securitate și politica externă ale SUA pentru mai mult de un secol, împreună cu *doctrina Monroe și Destinul Manifest* – doctrine complementare –, care s-au susținut reciproc.

Sintagma „Destinul Manifest” (1839-1898) a fost inventată de John L. O’Sullivan, în 1839, pentru a explica și pentru a justifica extinderea spre Vest a Statelor Unite. Cu toate acestea, politica de expansiune continentală a fost o caracteristică permanentă a doctrinelor de securitate națională a Statelor Unite de la fondarea țării.

asupra oricărei părți din emisfera (occidentală) ca fiind periculoasă pentru pacea și siguranța noastră”. Odată ce Statele Unite au atins un statut de mare putere, acestea au putut și și-au exercitat puterea și influența în toată emisfera occidentală. În secolul XX, Marea Caraibelor a devenit un lac american. Președinții americani au invocat doctrina Monroe în timpul Crizei Rachețelor Cubaneze (1960), al disputei submarine de la Cienfuegos (1970-1971) și în timpul conflictelor din El Salvador și Nicaragua, în anii ’80 (Ib., p. 3). Și astăzi, la 200 de ani de la anunțarea sa, doctrina Monroe rămâne o componentă importantă a politicii externe a SUA (Berry, 2016, pp. 106-108, 112).

Sintagma „Destinul Manifest” (1839-1898) a fost inventată de John L. O’Sullivan, în 1839, pentru a explica și pentru a justifica extinderea spre Vest a Statelor Unite. Cu toate acestea, politica de expansiune continentală a fost o caracteristică permanentă a doctrinelor de securitate națională a Statelor Unite de la fondarea țării. Diplomazia și războiul, atât în America de Nord, cât și în Europa, s-au combinat pentru a realiza politica americană de expansiune continentală: *Tratatul Jay* (1794) și, mai târziu, *Tratatul Ghent* (1814) au limitat posesiunile teritoriale britanice în *Canada*; achiziția provinciei *Louisiana* de la *Franța* (1803); în 1819, au obținut *Florida* de la *Spania*; victoria Statelor Unite în războiul mexican-american din anii 1840 a adăugat un uriaș teritoriu, care au devenit statele *Texas*, *California*, *New Mexico*, *Arizona*, *Colorado*, *Oregon* și *Washington*; în 1867, *Alaska* a fost achiziționată de la *Rusia*. Până în 1898, Statele Unite au îndeplinit, în mare parte, viziunea geopolitică de a controla mijlocul continentului nord-american, de la Oceanul Atlantic până la Oceanul Pacific și din *Canada* până în *Golful Mexic* (Sempa, p. 4).

După extinderea teritorială rezultată în urma acestei doctrine, a sosit timpul ca Statele Unite să „privească spre exterior”, de-a lungul mărilor și oceanelor, și să-și ocupe locul potrivit pe scena mondială. Victoria SUA în războiul hispano-american din 1898 atât în *Cuba*, dar, mai important, în *Orientul Îndepărtat*, a dus la apariția doctrinei „Open Door”, o doctrină a expansiunii comerciale și politice peste mări. Obiectivul imediat al „Open Door” a fost crearea unui echilibru al puterii în *Orientul Îndepărtat*, care să promoveze și să protejeze interesele comerciale și economice ale SUA în *Asia*, în special în *China*

(Bridges, 2021, pp. 1-3). Destul de brusc, la sfârșitul anilor 1890, Statele Unite au devenit o putere în *Pacific* și în regiunea asiatică, anexând *Hawaii* și dobândind *Guam*, *Wake Island* și *Filipine*. În 1904, *Roosevelt* a anunțat ceea ce a fost cunoscut sub numele de „*Corolarul Roosevelt*” în doctrina *Monroe*, care prevedea că SUA vor interveni în alte națiuni din emisfera occidentală pentru a corecta infracțiunile „cronice” și „flagrante” comise de guverne împotriva cetățenilor proprii (Brown, pp. 1-9).

Primul Război Mondial a fost ultimul conflict global în care Marea Britanie a acționat în calitate de putere dominantă – „*Offshore Balancer*” – pentru menținerea sau restabilirea balanței de putere europene. Decizia președintelui *Wilson* și a Congresului SUA de a merge la război în Europa, în 1917, a marcat începutul unei noi doctrine de securitate națională a SUA, care a durat până la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial. Între 1917 și 1945, Statele Unite au devenit „*Offshore Balancer*” al Europei și Asiei, deoarece America a recunoscut amenințarea potențial letală – pentru securitatea SUA – reprezentată de o putere ostilă sau o alianță care a obținut controlul asupra marilor centre de putere din *Eurasia*. Statele Unite s-au aliat cu Marea Britanie, *Franța* și *Rusia* pentru a se opune încercărilor germane de hegemonie continentală, de două ori (Sempa, p. 5).

După război, administrația *Truman*, ca răspuns la amenințările sovietice la adresa *Iranului*, *Greciei*, *Turciei*, *Berlinului de Vest* și în alte părți, a adoptat politica de „*Containment*” (1945), care arămas principala doctrină națională de securitate din SUA până în anii ’80 și a avut ca principal obiectiv interzicerea dominației Uniunii Sovietice, a oricărui centru de putere militară și industrială definit diferit drept *Europa de Vest*, *Marea Britanie*, *Japonia* și *Orientul Mijlociu*. „*Containment*” s-a materializat în rezistență la intervențiile sovietice din nordul *Iranului* și *Strămtorii*, *Planul Marshall*, doctrina *Truman*, transportul aerian din *Berlin* și formarea *Organizației Tratatului Atlanticului de Nord* (NATO) (Varela Neves, 2021, pp. 431-435).

James Burnham, pe de altă parte, a susținut că „izolarea” nu a mers destul de departe și a propus adoptarea unei doctrine cu obiective mai ofensive, pe care a etichetat-o „*Liberation*”. Scopul politicii externe a Statelor Unite, a susținut *Burnham*, ar trebui să fie de a submina

Între 1917 și 1945, Statele Unite au devenit „*Offshore Balancer*” al Europei și Asiei, deoarece America a recunoscut amenințarea potențial letală – pentru securitatea SUA – reprezentată de o putere ostilă sau o alianță care a obținut controlul asupra marilor centre de putere din *Eurasia*.

dominația sovietică în Europa de Est și Centrală și, în final, în Rusia însăși. Reacția la evenimente ca impasul din Războiul din Coreea (1950-1953) și revolta maghiară din 1956 l-a determinat pe Eisenhower să revină la „Containment” (Sempa, p. 5).

Ca răspuns la atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 și la comunicarea serviciilor de informații despre eforturile nord-coreene, irakiene și iraniene de a obține arme de distrugere în masă, administrația George W. Bush a adoptat o nouă doctrină de securitate națională, numită popular „Preemption” (a preveni și a împiedica), prezentată la un an după atacurile din 11 septembrie. Doctrina prevedea o luptă lungă și complexă împotriva teroriștilor globali și a statelor care îi susțin sau îi adăpostesc. Statele „eșuate-corupte/autoritare” care au sau încearcă să dobândească arme de distrugere în masă sunt considerate amenințări semnificative. Rațiunea din spatele doctrinei de „Preemption” este că „Statele Unite nu își mai pot permite să aștepte până când astfel de amenințări sunt iminente (...) și Statele Unite vor acționa, dacă este necesar, preemptiv”. Atacul SUA și al Coaliției asupra Irakului și invazia din Irak, în 2003, au fost primele manifestări ale doctrinei de preemption (ib., p. 7).

„America First”. „Si vis pacem, para bellum” este o frază latină din secolul al IV-lea: „Dacă vrei pace, pregătește-te pentru război”. Originea conceptului datează și mai departe, la împăratul roman Hadrian, din secolul al II-lea, căruia i se atribuie axioma: „Pacea prin putere – sau, eșuând, pacea prin amenințare”. Președinții SUA, George Washington și Theodore Roosevelt, au înțeles acest lucru bine. În 2017, președintele Donald Trump a readus acest etos la Casa Albă. Așa cum a declarat la Adunarea Generală a ONU, în septembrie 2020, Statele Unite „își îndeplinesc destinul de pacificator, dar este pacea prin forță.” (O’Brien, 2024, pp. 1-15). În contextul mediului internațional de securitate în care Donald Trump a preluat primul mandat, acesta a adoptat viziunea „America First” (2017), care a devenit fundamentul unei noi paradigme în relațiile internaționale și care a avut ca parte centrală „apărarea păcii prin forță” (pilonul 3) (Trump, 2017, pp. 25-37). În „The Inaugural Address”, la 20 ianuarie 2025, Donald J. Trump a reafirmat viziunea „America First”. Trump accentuează caracteristica multor doctrine ale SUA – expansiunea teritorială: „Statele Unite au

construit Canalul Panama, iar acum, China operează Canalul Panama, or (...), noi nu l-am dat Chinei, l-am dat Panama și îl luăm înapoi”. Cu alte ocazii, a afirmat explicit că anexarea Groenlandei reprezintă o problemă de securitate națională pentru SUA și transformarea Canadei în al 51-lea stat este un deziderat. Totodată, va acționa pentru pace: „puterea noastră va opri toate războaiele (...). Viitorul este al nostru, iar epoca noastră de aur tocmai a început.” (Trump, 2025, pp. 1-15).

TRĂSĂTURILE DOCTRINELOR UNIUNII SOVIETICE ȘI ALE FEDERAȚIEI RUSE

Ronald Reagan a afirmat că un rol determinant în competiția strategică dintre Statele Unite și Uniunea Sovietică a fost „în domeniul ideilor și al valorilor” (Chin et al., p. 107). Principalele doctrine de securitate care au influențat mediul internațional de securitate au fost: Doctrina Stalin/stalinismul (privind: rolul URSS în victoria mondială a comunismului; expansiunea comunismului; „încercuirea capitalistă”); Doctrina Brejnev; Doctrina Gorbaciov/Sinatra; Doctrina Elțin/Doctrina vecinătății apropiate și Doctrina Putin. Manifestarea, în ultimul deceniu, dar și în timpul Războiului Rece, a intensificării competiției SUA cu Republica Populară Chineză (RPC/China) și Federația Rusă (Rusia) – adesea, denumită competiția marilor puteri sau competiție strategică –, asociată cu Războiul din Ucraina și acțiunile Chinei în zona Indo-Pacifică și la nivel global, a schimbat profund modul de abordare a problemelor privind apărarea la nivel global. Uniunea Sovietică reprezenta singura țară care deținea un arsenal nuclear ce constituia o amenințare reală pentru existența și securitatea Statelor Unite. Potențialul acestui atu a fost valorificat în toate doctrinele de securitate ale Uniunii Sovietice/Federația Rusă pe timpul și după Războiul Rece, începând cu 5 martie 1946 (O’Rourke, 2024, p. 1).

Printre constantele doctrinelor Uniunii Sovietice/Federației Ruse pot fi menționate: expansiunea comunismului și propaganda dirijată; războiul hibrid purtat de URSS împotriva restului lumii (subversiuni și acte ostile de spionaj, acțiuni militare pe teritoriile țărilor nesocialiste); acțiuni cu scopul de a submina din interior țăările lumii libere, alimentând, cu ajutorul agenților de influență, orice disensiune care afectează interesele naționale sau inventând conflicte care să

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Principalele doctrine de securitate care au influențat mediul internațional de securitate au fost: Doctrina Stalin/stalinismul (privind: rolul URSS în victoria mondială a comunismului; expansiunea comunismului; „încercuirea capitalistă”); Doctrina Brejnev; Doctrina Gorbaciov/Sinatra; Doctrina Elțin/Doctrina vecinătății apropiate și Doctrina Putin.

Conceptul de securitate națională emis în 1997 permitea utilizarea armelor nucleare „în cazul unei amenințări la adresa existenței Federației Ruse ca stat suveran independent” sau „în situații critice pentru securitatea națională a Federației Ruse”. În 2020, Rusia a adoptat o nouă doctrină – „Cu privire la principiile de bază ale politicii de stat a Federației Ruse privind descurajarea nucleară” –, care menționează amenințările și circumstanțele în care Rusia recurge la armele nucleare.

fărămițeze societățile democratice. În 1943, Iosif Stalin a afirmat că „un sistem politic înaintea până unde merge armata acestui stat”. Conținutul textului telegrammei trimise de George Kennan de la Moscova, la 22 februarie 1946, este actual și astăzi, la peste trei ani de la începutul războiului Rusiei din Ucraina (Kennan, 1946, p. 2). Rusia a urmărit realizarea rolului său regional și global prin: apărarea teritoriului național; exercitarea dominației militare, politice și economice în spațiul sovietic; subminarea ordinii globale, perturbarea consensului politic occidental și fracturarea instituțiilor politice și economice globale; folosirea conflictului geopolitic pentru a-și potența susținătorii și înfrângerea adversarilor militari și acaparea teritoriului vital de legătură (Chin et al., pp. 103-124).

Armele nucleare au fost percepute ca instrumente flexibile, care pot fi folosite pentru: a constrânge adversarii; controlul escaladării în conflict și situații pre-conflict; descurajarea puterilor externe să intervină în orice conflict pe care Rusia îl consideră critic pentru interesele sale; obligarea adversarilor să accepte încetarea războiului în condițiile dictate de Rusia; prevenirea escaladării oricărui conflict de la nivel local la cel de teatru (de exemplu, în Europa, prin intervenția NATO); și să prevină escaladarea oricărui conflict de la nivel teatru la nivelul strategic al războiului (escaladarea la lovituri directe din partea SUA asupra propriului teritoriu) (Arberque, 2024, pp. 4-15; Kofman, 2024, pp. 1-5).

Conceptul de securitate națională emis în 1997 permitea utilizarea armelor nucleare „în cazul unei amenințări la adresa existenței Federației Ruse ca stat suveran independent” sau „în situații critice pentru securitatea națională a Federației Ruse”. În 2020, Rusia a adoptat o nouă doctrină – „Cu privire la principiile de bază ale politicii de stat a Federației Ruse privind descurajarea nucleară” –, care menționează amenințările și circumstanțele în care Rusia recurge la armele nucleare. Astfel, Rusia poate amenința că va recurge la întrebuintarea armelor nucleare ca pârghie de a descuraja un conflict care ar amenința existența statului (Woolf, 2022, p. 7). Rusia adoptă o doctrină de „escaladare pentru de-escaladare”, care sugerează că va întrebuinta arme nucleare în condițiile în care ar exista premise că ar pierde într-un conflict cu NATO (Ib., p. 1).

Doctrina Brejnev (1964-1982), definită ca luptă contra răului”, a avut ca efect realizarea unui „lagăr” propriu de state cu regimuri comuniste (în Europa Est-Centrală, mai ales) și un grup de „suporteri” pe diverse continente (predilect în lumea arabă, dar și în Asia, Africa Centrală și America Latină). Conținutul de bază al Doctrinei Brejnev a fost stabilit la reuniunea Tratatului de la Varșovia, din 3 august 1968, și a stat la baza relațiilor dintre statele socialiste, dar și dintre cele două blocuri politico-militare.

Doctrina Brejnev (1964-1982), definită ca luptă contra răului”, a avut ca efect realizarea unui „lagăr” propriu de state cu regimuri comuniste (în Europa Est-Centrală, mai ales) și un grup de „suporteri” pe diverse continente (predilect în lumea arabă, dar și în Asia, Africa Centrală și America Latină). Conținutul de bază al Doctrinei Brejnev a fost stabilit la reuniunea Tratatului de la Varșovia, din 3 august 1968, și a stat la baza relațiilor dintre statele socialiste, dar și dintre cele două blocuri politico-militare. Sub conducerea lui Brejnev, URSS a reluat politica expansionistă și cursa înarmărilor. Doctrina Brejnev, expusă în 1968, a avut următoarele trăsături principale: a fost răspuns la politica de „containment” occidentală; s-a bazat pe intervenția și exportul revoluției (invadarea Afganistanului, în 1979); presupunea că URSS are rolul de lider al lumii socialiste; a făcut eforturi pentru „detente” între 1959 și 1979; a consolidat dominarea în Europa Centrală și de Est, Orientul Mijlociu și Africa; nu va fi prima națiune care va folosi arme nucleare într-un conflict; o amenințare internă sau externă pentru a crea o ordine capitalistă într-un stat socialist se va considera un atac împotriva tuturor statelor socialiste (reprimarea revoltei de la Budapesta, în 1956; ocuparea Cehoslovaciei, în 1968) (Ambrosă, 2014, p. 20).

Doctrina Putin. Vladimir Putin a venit la putere în decembrie 1999, ca președinte interimar al Federației Ruse, la opt ani de la destrămarea Uniunii Sovietice, eveniment pe care Putin îl consideră „cea mai mare catastrofă geopolitică a secolului XX” (Ziarul financiar, 2022) și marchează trecerea de la o ordine mondială bipolară la una unipolară și, ulterior, la una multipolară. Mandatele de președinte al țării ale lui Vladimir Putin s-au succedat astfel: la 31 decembrie 1999, a devenit președinte interimar al Rusiei, după demisia lui Boris Elțin; primul mandat: anii 2000-2004; al doilea mandat: anii 2004-2008; al treilea mandat: anii 2012-2018, după ce, în anii 2008-2012, a deținut funcția de prim-ministru; al patrulea mandat: 2018-2024; al cincilea mandat: 2024 – până în prezent (cu termen până în 2030). Liderii americani, ruși și chinezi, începând cu 1975, pentru perioada cât a fost președinte, sunt prezentați în figura 1. De la preluarea puterii, în anul 2000, Vladimir Putin a avut câte o nouă doctrină de politică externă la fiecare nou mandat (Lu, ib.).

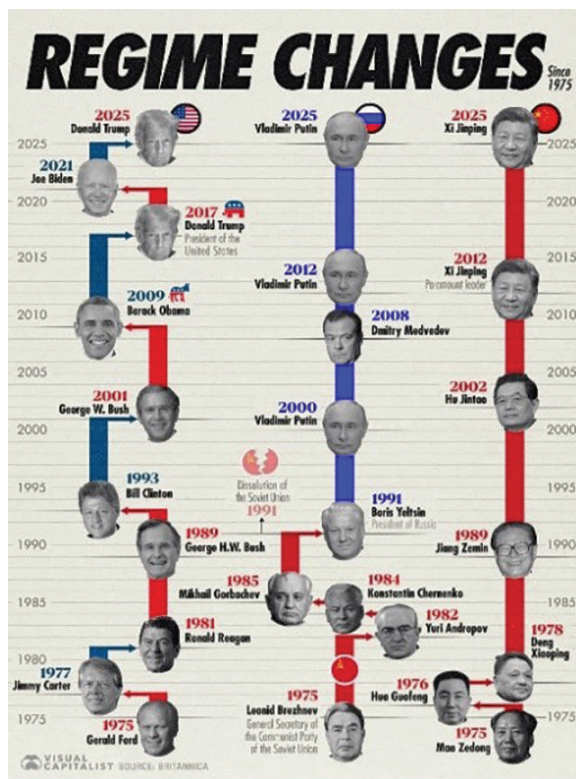

Figura 1: Liderii americani, ruși și chinezi, începând cu 1975 (Lu, 2025, pp. 1-3).

Doctrina Putin conturează ideologia, prioritățile și politicile Federației Ruse. Pilonii Doctrinei Putin sunt: 1. *Menținerea țării pe poziția de superputere nucleară (doctrina 2020, revizuire doctrina nucleară: septembrie 2024 – reducerea pragului pentru care se poate întrebuința arsenalul nuclear)*. 2. *Menținerea statutului de mare putere al Rusiei (aliți, sprijin Siria, Cuba, Coreea de Nord, blocare*

inițiative SUA/ONU, BRICS, OCS). 3. *Impunerea hegemoniei regionale (reintegrarea politică, economică, militară și culturală a fostului bloc sovietic sub conducere rusă reprezintă elementul central al politicii externe)*. 4. *Superioritatea militară regională și internațională (mărirea bugetului apărării, intervenție: Georgia – 2008, Cecenia – 1999, Ucraina – 2014)*. Aceste imperative geostrategice, cristalizate încă de la începutul anilor '90, simbolizează un hotar dincolo de care Rusia nu se poate retrage fără a pierde sentimentul de mândrie națională. Doctrina Putin reprezintă un proiect de anvergură, care are drept scop final *restabilirea statutului de mare putere al Rusiei la nivel mondial*, statut pe care l-a avut anterior URSS. Strategia aplicată pentru atingerea acestui scop a dus la violări grave ale principiilor fundamentale de drept internațional și la relații tensionate între diverse state ale lumii (Dungaci et al., pp. 281-301).

O constantă a doctriinelor Rusiei după Războiul Rece este potențiala amenințare din partea NATO, în care se menționează că principalele pericole externe sunt reprezentate de creșterea amprentei globale a NATO, inclusiv prin dezvoltarea infrastructurii militare și desfășurarea de trupe terestre și navale – în foste state membre ale Tratatului de la Varșovia – în apropierea granițelor Rusiei (Woolf, 2022, p. 9). Henry Kissinger a poziționat în mod elocvent expansiunea istorică a Rusiei, astfel: „*ca urmare a unui ritm propriu de-a lungul secolelor, extinzându-se peste teritorii (...), întreruptă ocazional de-a lungul timpului (...), doar pentru a reveni din nou, ca o maree care traversează plaja. De la Petru cel Mare la Vladimir Putin, circumstanțele s-au schimbat, dar ritmul a rămas extraordinar de consistent (...)*” (Valenta, 2016, pp. 2-3).

TRĂSĂTURI ALE DOCTRINELOR REPUBLICII POPULARE CHINEZE

China contestă puterea, influența și interesele americane, un risc pentru erodarea securității și prosperității americane, dezvoltă arme și capacități avansate care ar putea amenința infrastructura critică și arhitectura de comandă și control a SUA, aspirând la proiectarea globală a puterii (Trump, 2017, pp. 2, 8, 25, 28). China devine din ce în ce mai puternică și perturbă actuala ordine, punând la îndoială pacea,

Doctrina Putin reprezintă un proiect de anvergură, care are drept scop final restabilirea statutului de mare putere al Rusiei la nivel mondial, statut pe care l-a avut anterior URSS. Strategia aplicată pentru atingerea acestui scop a dus la violări grave ale principiilor fundamentale de drept internațional și la relații tensionate între diverse state ale lumii.

China vrea să modeleze o lume incompatibilă cu valorile și interesele SUA, caută să înlocuiască SUA în regiunea Indo-Pacific, să extindă limitele modelului său economic și să reordoneze regiunea în favoarea ei. China și-a extins puterea și influența la nivel regional și global în detrimentul suveranității altor state.

pe care generații întregi au considerat-o drept ceva firesc. Acest lucru este incontestabil. Dar este ascensiunea ei de natură să amenințe poziția dominantă a SUA? (Allison, 2022, p. 24).

China comunistă a recurs, încă din anii '70, la o acomodare geopolitică cu SUA, ceea ce a precipitat și prăbușirea URSS (ib., p. 14). China vrea să modeleze o lume incompatibilă cu valorile și interesele SUA, caută să înlocuiască SUA în regiunea Indo-Pacific, să extindă limitele modelului său economic și să reordoneze regiunea în favoarea ei. China și-a extins puterea și influența la nivel regional și global în detrimentul suveranității altor state (Trump, 2017, p. 25). Potențial de conflict și pericolul unui război între SUA și Republica Populară Chineză/RPC asupra Taiwanului au apărut în mod repetat. China a declanșat o acumulare rapidă și potențial destabilizatoare a forțelor sale militare și s-a angajat să rezolve problema Taiwanului mai devreme decât mai târziu, considerând-o o problemă vitală și de prestigiu. Nu este cert că Statele Unite ar câștiga un război convențional cu China asupra Taiwanului, iar SUA se pare că amână o confruntare cât mai mult posibil (McCormick, 2022, p. 2). Magnitudinea erorilor de prognoză nu este surprinzătoare, dar este relevantă atunci când este vorba de război, „care este, în mod fundamental, impredictibil.” (Taleb, 2018, p. 19).

Deși originea ideii de „o singură China” poate fi depistată încă de pe vremea dinastiei Qing (1644-1911), prima utilizare modernă a termenului apare în *Declarația de la Cairo*, din 1943, urmată de *Declarația de la Potsdam*, din 1945. Ambele documente afirmă că toate teritoriile chineze ocupate atunci de Japonia, cum ar fi Taiwan și insulele Pescadores din apropiere, urmau să fie retrocedate Republicii Chineze (ROC) la sfârșitul războiului. În viziunea Beijingului, desigur, ROC a încetat să mai existe în 1949, când forțele comuniste i-au alungat pe naționaliștii lui Chiang Kai-shek de pe continent în exil, pe Taiwan, lăsând Republica Populară Chineză (RPC) drept singurul guvern legitim al Chinei (Jue, 2006, pp. 1-3).

Perioada republicană timpurie. În multe tratate cu China, începând cu 1842, ca urmare a mai multor războaie, puterile străine dobândesc o varietate de privilegii. Acestea, în mod colectiv, sunt cunoscute drept *Tratatelor inegale*, care au avut drept consecințe desprinderea de China

O prioritate a sistemului politic comunist a fost ridicarea Chinei la statutul de mare putere. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv, președintele Mao Zedong (1946-1976) a mutat „centrul de greutate” al politicii comuniste de la rural la oraș. În 1949, președintele Mao Zedong (1946-1976) a declarat că scopul său era de a crea o societate socialistă și, în cele din urmă, comunismul mondial.

a unor regiuni precum: *Hong Kong, Macao, Taiwan, Tibet* și zone vaste din *Siberia* și *Asia Centrală*. Partidul Comunist Chinez este urmașul *Mișcării din 4 Mai* 1919. *Conferința de la Washington* (1921-1922) – *patru puncte* – stabilea relația postbelică a altor state cu China. (Hucker, Rawski, 2025, cap. XV, p. 29). *Războiul civil* (1945-1949) între forțele guvernamentale și forțele comuniste a favorizat crearea unei *Armate Populare de Eliberare puternice*, care a dominat China continentală și, la 1 octombrie 1949, a sprijinit înființarea *Republicii Populare Chineze*, cu capitala la Beijing. Victoria comunistă din 1949 a adus la putere un partid țărănesc, care adoptase ideologia marxistă și credea în lupta de clasă și în dezvoltarea industrială rapidă (Hucker et al., cap. XVI, pp. 65-86).

Doctrina Mao Zedong. O prioritate a sistemului politic comunist a fost ridicarea Chinei la statutul de mare putere. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv, președintele Mao Zedong (1946-1976) a mutat „centrul de greutate” al politicii comuniste de la rural la oraș. În 1949, președintele Mao a declarat că scopul său era de a crea o societate socialistă și, în cele din urmă, comunismul mondial. Doctrina Mao Zedong a avut mai multe etape. *Reconstrucție și consolidare*, 1949-1952, *prima etapă*, a fost marcată de schimbări generate de influența sovietică în China și a parcurs trei tranziții critice: de la subdezvoltare economică la creșterea economică, de la dezintegrarea politică la puterea politică și de la conducerea militară la conducerea civilă. *Tranziția la socialism*, 1953-1957, *a doua etapă*, este asociată cu *Primul Plan cincinal*, care a reprezentat începutul industrializării rapide a Chinei (Dumitrescu, pp. 21-22, 25; Hucker, cap. XVI). Inițial, modelarea politicii externe s-a raportat la orientarea pro-sovietică, ulterior au făcut anumite corecturi, consecințe ale costurilor *Războiului Coreean*, inconsistenței sprijinului sovietic și pericolului represaliilor directe ale SUA. Liderii chinezi – *Mao Zedong*, cel mai important dintre ei, dar nu singurul – au început să pună la îndoială viabilitatea modelului sovietic. Între 1958 și 1961, au fost stabilite noi direcții în politica națională privind linia generală a construcției socialiste, *The Great Leap Forward*, în inovare tehnică și producție economică. În perioada 1961-1965, *diferită de cea anterioară*, au declarat valabilitatea liniei generale a construcției socialiste și au crescut rolul personalului militar și de securitate chinez,

Semnarea, de către Uniunea Sovietică, a Tratatului de interdicere a testelor nucleare cu Statele Unite și Marea Britanie, în 1963, a fost interpretată ca o conspirație antichineză. În consecință, doctrina Chinei a acordat prioritate sprijinului pentru o orientare antistrăină și promovarea „încrederii în sine”, iar armata și-a asumat un loc și mai mare în viața politică chineză.

precum și reducerea efectelor crizei. Cel mai important set de măsuri luate de Mao a vizat *Armata Populară de Eliberare*, pe care a încercat să o transforme într-o *organizație model* (Hucker, cap. XVII-XVIII).

Semnarea, de către Uniunea Sovietică, a *Tratatului de interdicere a testelor nucleare* cu Statele Unite și Marea Britanie, în 1963, a fost interpretată ca o conspirație antichineză. În consecință, doctrina Chinei a acordat prioritate sprijinului pentru o orientare antistrăină și promovarea „încrederii în sine”, iar armata și-a asumat un loc și mai mare în viața politică chineză. *Prima explozie atomică* a Chinei (16 octombrie 1964) a contribuit la susținerea tezei lui Mao potrivit căreia revoluția internă nu periclitează în niciun fel aspirațiile de putere și capacitățile de apărare pe termen lung. În această perioadă, se consideră că s-au luat unele dintre deciziile majore pentru China. Doctrina Mao a acordat importanță „*războiului popular*”, care se baza pe forțele superioare numeric și pe moralul poporului său pentru a învinge orice invadator – pe timpul tranziției la statutul nuclear, care ar reduce vulnerabilitățile acesteia (Hucker, cap. XV).

China după moartea lui Mao. Se apreciază că sistemul lăsat moștenire de Mao a activat forțe masive împotriva sa, provocând daune și ocupând agenda liderilor următori, care au fost: *Hua Guofeng* (1976-1978); *Deng Xiaoping* (1978-1989), *Jiang Zemin* (1989-2002), *Hu Jintao* (2002-2012) și *Xi Jinping* (2012 – prezent) (Dungaci et al., pp. 485-508, 508-532). *O problemă majoră nerezolvată* în regiune a fost *statutul Taiwanului*. Din 1949, regimurile atât de pe continent, cât și din Taiwan au convenit că Taiwan este o provincie a Chinei – *principala diferență* fiind că fiecare a afirmat că este *guvernul legitim al țării*. Se poate spune că adevărata reintegrare a RPC în comunitatea internațională a fost înfăptuită în 1971, când a înlocuit Taiwanul (ROC) ca reprezentant al Chinei la Națiunile Unite. Odată cu acest eveniment, multe țări care anterior recunoscuseră ROC au stabilit relații cu RPC. Normalizarea legăturilor diplomatice cu Statele Unite s-a realizat între 1973 și 1979 (Hucker, cap. XIX). Analizând evoluția doctrinei Armatei Populare de Eliberare între 1969 și 1989, rezultă numeroase *similitudini* cu cea sovietică (Chen, 2017, cap. 18).

Doctrina Xi Jinping. „*Gândirea Xi Jinping*”, continuarea „*Dezvoltării pașnice*”, afirmă că este o condiție necesară și obligatorie a socialismului

Principalii piloni pe care se bazează doctrina de securitate Xi Jinping au fost menționați în documentul intitulat „*Strategia de Apărare a Chinei în Noua Eră*”, în iulie 2019. Este un răspuns la hegemonismul în creștere, politica de putere și unilateralism a SUA.

chinez (Dungaci et al., p. 526). Principalii *piloni* pe care se bazează doctrina de securitate *Xi Jinping* au fost menționați în documentul intitulat „*Strategia de Apărare a Chinei în Noua Eră*”, în iulie 2019. Este un răspuns la hegemonismul în creștere, politica de putere și unilateralism a SUA.

Printre principalele obiective ale *Pilonului 1 – Situația Securității Internaționale* se află: menținerea stabilității în regiunea Asia-Pacific prin cooperare cu alianțele din regiune (p. 4); creșterea puterii naționale generale, a influenței globale și a rezilienței la riscuri (p. 5); lupta împotriva separatiștilor, a „*independenței Taiwanului*” și implementarea *principiului unei singure Chine*, prevăzut în *Consensul din 1992*. Forțele și acțiunile care sprijină „*Independența Taiwanului*” rămân cea mai gravă amenințare imediată la adresa păcii și stabilității în regiune și cea mai mare barieră pentru reunificarea pașnică a țării (p. 5); forțele separatiste externe pentru „*independența Tibetului*” și crearea „*Turkistanului de Est*” reprezintă un pericol pentru securitatea națională și stabilitatea socială a Chinei (p. 5); soluționarea completă a disputelor teritoriale (suveranitatea teritorială a unor insule și recifuri și demarcația maritimă) din regiune (p. 5); impulsionarea revoluției tehnologice și industriale, aplicarea tehnologiilor de ultimă oră (inteligenta artificială, informațiile cuantice, big data, cloud computing și internetul lucrurilor) în domeniul militar, precum și dezvoltarea de arme și echipamente de precizie, inteligente, nedetectabile sau fără pilot (p. 6); înregistrarea de progrese în Revoluția în Afacerile Militare. (Guvernul R.P.C., 2019, pp. 3-7; Paterson, 2018, pp. 39-40).

Pilonul 2 – Politica de apărare națională defensivă a Chinei în Noua Eră (p. 6) prevede că *apărarea hotărâtă a suveranității, securității și intereselor de dezvoltare ale Chinei* reprezintă *misiunea fundamentală a apărării naționale a Chinei în noua eră* și se realizează prin următoarele obiective: descurajare și reziliență în fața agresiunilor și protejarea securității politice naționale, securitatea poporului și stabilitatea socială; prevenirea și reprimarea independenței Taiwanului, realizarea reunificării complete – *interes fundamental al națiunii chineze*. China crede și urmează practicile „*reunificării pașnice*” – „*o țară, două sisteme*” (p. 7) și se opune oricăror încercări sau acțiuni de *scindare* a țării și oricărei *intervenții străine* în acest scop; descurajarea

În conceptul strategic intitulat „un nou model al raporturilor dintre marile puteri” se menționează că SUA ar trebui să respecte interesele vitale ale Chinei în regiune.

susținătorilor mișcărilor separatiste, precum „independența Tibetului”, și crearea „Turkistanului de Est”; apărarea suveranității, unității, integrității teritoriale și securității naționale; protejarea drepturilor și intereselor maritime ale Chinei; protejarea intereselor de securitate ale Chinei în spațiul cosmic, spațiul electromagnetic și spațiul cibernetic; protejarea intereselor externe ale Chinei; consolidarea dezvoltării durabile a țării. Referitor la Taiwan, menționează că „*nu promitem că vom renunța la utilizarea forței și ne rezervăm dreptul de a lua toate măsurile necesare (...). Acest lucru (...) vizează interferența forțelor externe și (...) separatiștii.*” (Guvernul R.P.C., pp. 6-8). În 1946, analistul militar Lee Yuri, din China, a subliniat că, atunci „*(...) când un război nu se încheie cu o pace dreaptă pentru toți, un alt război izbucnește curând după aceea*” și consideră că „*dreptatea este realizarea cheie a Războiului*”, adică un Război al Justiției (Lee, 2014, p. 1). În Pilonul 3 – Îndeplinirea misiunilor și sarcinilor forțelor armate ale Chinei în Noua Eră, Forțele armate ale Chinei implementează cu fermitate misiunile și sarcinile încredințate de Partidul Comunist Chinez și de popor (p. 11.) În pilonii 4-6 se urmărește participarea la îndeplinirea obiectivelor fundamentale ale R.P.C. (Guvernul R.P.C., pp. 11- 37).

În conceptul strategic intitulat „*un nou model al raporturilor dintre marile puteri*” se menționează că SUA ar trebui să respecte interesele vitale ale Chinei în regiune (Dumitrescu, p. 44). În 2013, a început implementarea unui obiectiv al doctrinei de securitate, proiectul „*One Belt, One Road*” – o revigorare a „*Drumului Mătăsii*” din trecutul îndepărtat, aspect ce a contribuit la reluarea dezbaterilor privind un „*război major*” între puterea dominantă și puterea în ascensiune (Taleb, p. 16). Din analiza acestor doctrine de securitate rezultă anumite *interese nenegociabile*, precum: supraviețuirea partidului comunist, a sistemului său politic și a autocrației de partid; interzicerea independenței Taiwanul, Tibetului, Mongoliei interioare și a insulelor din Marea Chinei de Est. Afectarea acestora ar duce inclusiv la utilizarea forței militare. Alte obiective ar mai fi: „*transformarea Mării Chinei de Est în lac chinezesc*” și rezolvarea Dilemei Mallaca în favoarea Chinei (Dumitrescu, pp. 21, 26).

CONCLUZII

Înțelegerea noțiunilor de *securitate*, *doctrină*, *doctrină de securitate* și *strategie* este relevantă pentru a lămurii, a da semnificație, a interpreta și a desluși sensul documentelor oficiale asimilate doctrinelor de securitate, precum și de a le evalua. Acestea se pot constitui în referințe, modalități de verificare și pot deveni un instrument care servește la analiza în profunzime și cu discernământ a doctrinelor de securitate, în scopul descoperirii viziunii reale a liderilor privind interesele țării și ale mediului de securitate. Doctrinile de securitate reprezintă documente în care sunt materializate viziuni asupra realității existente la un moment dat, sunt realizate radiografii detaliate ale mediului de securitate global, dar și ale situației interne, sunt proceduri eficiente de operare pentru materializarea intereselor și obiectivelor unui stat.

Revenirea la putere a lui Trump va accelera mutarea atenției și a resurselor de apărare ale SUA către Asia-Pacific și va impune Europei obligații mai puternice de a aborda securitatea și stabilitatea în propria sa vecinătate.

SUA caută să reducă efortul principal de la acțiuni inutile prelungite împotriva unor conflicte, amenințări care fac succesul greu de definit și care afectează negativ interesele naționale. De asemenea, vor adopta o doctrină și o strategie pentru a aduce conflictele și tensiunile mai vechi la un punct în care amenințarea este gestionabilă, concentrându-se asupra altor priorități, cum ar fi regiunea Asia-Pacific, unde China are o ascensiune economică și militară cu ritm accelerat și o politică externă mai asertivă.

Majoritatea liderilor chinezi, inclusiv Xi Jinping, au consolidat și reformat constant Armata Populară de Eliberare – instrument „*hard power*”, devenind o sursă de autoritate, influență sau sprijin în *politica internă*, dar și un element puternic, dominant, asertiv de *politică externă*, complementar celui economic, cu potențial de proiecție a puterii similar altor superputeri. O trăsătură a doctrinei Chinei – care își are originea în tradițiile vechi – este întrebuintarea mijloacelor non-militare (război psihologic, război cognitiv – influențare a opiniei publice, război legalizat – a face ceva care, anterior, era ilegal, dar apoi a fost permis prin lege), creșterea hibridității între diferite mijloace

Revenirea la putere a lui Trump va accelera mutarea atenției și a resurselor de apărare ale SUA către Asia-Pacific și va impune Europei obligații mai puternice de a aborda securitatea și stabilitatea în propria sa vecinătate.

Desființarea URSS, asociată cu regresul economic, au creat situația în care Rusia nu mai dispune de mijloacele necesare sprijinului unor forțe convenționale mari și eficiente. Ultimele conflicte, inclusiv cel din Ucraina, au confirmat existența unor deficiențe ale forțelor militare convenționale ale Rusiei. Rusia consideră că extinderea NATO reprezintă o vulnerabilitate pentru securitatea sa.

și metode militare și nemilitare pentru a îndeplini scopuri strategice și, în final, o ascensiune pașnică – fără a escalada la o confruntare armată deschisă. Lipsa de îndoială a Chinei în intențiile SUA a fost subminată de îndepărtarea SUA de la politica „One China” către o politică de facto „One China, One Taiwan”. China a devenit o putere revizionistă care, premeditat, contestă hegemonia americană. Pericolul unui război între SUA și China privind Taiwanul a devenit vizibil. Ascensiunea rapidă a Chinei poate declanșa un șoc structural care, asociat cu interesele convergente din zona bazinului Pacific, va genera ample analize despre imposibilitatea evitării unui război între SUA și China. Mesajul ambelor țări are un caracter destul de radical, care ar putea avea ca finalitate războiul dacă cei doi competitori nu adoptă acțiuni ce pot fi controlate, chiar dacă nu corespund dorințelor niciuneia dintre părți.

Desființarea URSS, asociată cu regresul economic, au creat situația în care Rusia nu mai dispune de mijloacele necesare sprijinului unor forțe convenționale mari și eficiente. Ultimele conflicte, inclusiv cel din Ucraina, au confirmat existența unor deficiențe ale forțelor militare convenționale ale Rusiei. Rusia consideră că extinderea NATO reprezintă o vulnerabilitate pentru securitatea sa.

În general, există o fluctuație continuă între doctrinele anterioare și cele actuale, încercând să realizeze o sincronizare cu noile schimbări ale mediului de securitate. Riscul nuclear și controlul acestuia au devenit o provocare constantă în contextul în care sunt tot mai multe evaluări potrivit cărora politica mondială devine mai precară și irațională.

BIBLIOGRAFIE:

1. AAP-06, *Glosar de termeni și definiții NATO*, ediția 2022, p. 141, 2D9, https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/Other_Pubs/aap6.pdf, accesat la 9 aprilie 2025.
2. Allison, G.T. (2022). *Capcana lui Iudide; mai pot evita Statele Unite și China războiul?* București: Corint Istorie, ISBN 978-606-088-047-9, pp. 24-26.
3. Ambrosă, A.-M. (2014). *Doctrinele politicii internaționale în Războiul Rece*. Polis, în *Journal of Political Science*, nr. 06, II, pp. 20-22, 25-27, [https://revistapolis.ro/documente/revista/2014/Numarul%204\(6\)2014/editorial/2._Razboiul_Rece_Ana-Maria_Ambrosa.pdf](https://revistapolis.ro/documente/revista/2014/Numarul%204(6)2014/editorial/2._Razboiul_Rece_Ana-Maria_Ambrosa.pdf), accesat la 9 aprilie 2025.

4. Arbatov, A.G. (2000). *The Transformation of Russian Military Doctrine: Lessons Learned from Kosovo and Chechnya*. The Marshall Center Papers, nr. 2. The George C. Marshall European Center for Security Studies, pp. 2, 3, 26, <https://www.marshallcenter.org/en/publications/marshall-center-papers/transformation-russian-military-doctrine-lessons-learned-kosovo-and-chechnya/transformation-russian-military>, accesat la 9 aprilie 2025.
5. Arberque, W. (22 ianuarie 2024). *Russian Military Thought and Doctrine Related to Non-strategic Nuclear Weapons: Change and Continuity*. The International Institute for Strategic Studies, pp. 4-15, 19-21, <https://www.iiss.org/research-paper/2024/01/russian-military-thought-and-doctrine-related-to-nonstrategic-nuclear-weapons/>, accesat la 9 aprilie 2025.
6. Army Doctrine Publication 1-01/ADP-A-01 (31 iulie 2019). *Doctrine Primer*, Headquarters Department of the Army Washington, DC, https://irp.fas.org/doddir/army/adp1_01.pdf, accesat la 9 aprilie 2025.
7. Berry, D.A. (2016). *The Monroe Doctrine and the Governance of Greenland's Security*. Governing the North American Arctic, pp. 106-108, 112, <https://link.springer.com/book/10.1057/9781137493910#toc>, accesat la 9 aprilie 2025.
8. Biden, J., președinte (27 octombrie 2022). *The 2022 National Defense Strategy of the United States of America*. The Department of Defense, pp. 1-2, <https://media.defense.gov/2022/Oct/27/2003103845/-1/-1/1/2022-NATIONAL-DEFENSE-STRATEGY-NPR-MDR.pdf>, accesat la 9 aprilie 2025.
9. Blasko, D.J. (17 iunie 2011). *Technology Determines Tactics: The Relationship between Technology and Doctrine in Chinese Military Thinking*. In *Journal of Strategic Studies*, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402390.2011.574979>, accesat la 9 aprilie 2025.
10. Bridges, P. (noiembrie 2021). *William Rockhill the Man who Shaped China Policy a Century Ago*. American Diplomacy, pp. 1-3, accesat la 9 aprilie 2025.
11. Brown, R.C. (aprilie 2017). *The Foreign Policy Triangle: A Schema to Promote Understanding of the Basis for Foreign Policy Decisions*. American Diplomacy, pp. 1-9, <https://americandiplomacy.web.unc.edu/2017/04/the-foreign-policy-triangle-a-schema-to-promote-understanding-of-the-basis-for-foreign-policy-decisions/>, accesat la 9 aprilie 2025.
12. Brzezinski, Z. (2010). *Marea tablă de șah – supremația americană și imperatiile sale geostrategice*. București: Editura Univers Enciclopedic, pp. 49-53.
13. Buzan, B. (2018). *The Evolution of International Security Studies*. Department of International Relations, London School of Economics and Political Science, LENE HANSEN, Department of Political Science, Universitatea din Copenhaga, pp. 8-21, <https://ir101.co.uk/wp->

- content/uploads/2018/10/buzan-the-evolution-of-international-security-studies-compressed.pdf, accesat la 9 aprilie 2025.
14. Chen, L. (2017). *Operational idealism: doctrine development of the Chinese People's Liberation Army under Soviet threat, 1969-1989*. In *Journal of Strategic Studies*, vol. 40, nr. 5, cap. 18, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402390.2017.1281802>, accesat la 9 aprilie 2025.
 15. Chin, J.J., Skinner, K., Yoo, C. (2023). *Understanding National Security Strategies through Time*. In *Texas National Security Review*, vol. 6, nr. 4, toamna, pp. 103-124, <https://repositories.lib.utexas.edu/server/api/core/bitstreams/fe5c5a16-b7fb-409c-a92d-25536ceda41ced/content>, accesat la 9 aprilie 2025.
 16. Cohen, R., Mihalka, M. (aprilie 2001). *Cooperative Security: New Horizons for International Order*. George C. Marshall European Center for Security Studies: The Marshall Center Papers, nr. 3, pp. 33-37, https://www.marshallcenter.org/sites/default/files/files/2020-04/mc-paper_3-en.pdf, accesat la 9 aprilie 2025.
 17. Drew, D.M. (1988). *Making strategy an introduction to national security processes and problems*. Library of Congress Cataloging-in-Publication Data, pp. 164, 173-174, https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/AUPress/Books/B_0023_DREW_SNOW_MAKING_STRATEGY.pdf, accesat la 9 aprilie 2025.
 18. Dumitrescu, L. (septembrie 2022). *Schimbare și continuitate în doctrinele de securitate ale Chinei. De la doctrina Mao Zedong la doctrina Xi Jinping*. Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I. C. Brătianu” al Academiei Române, pp. 1,19-50, https://79dd720e-4b65-4316-bb39-526d8ea1c51d.filesusr.com/ugd/d1cf60_1c9229116854439f84fef84bec115dc4.pdf, accesat la 9 aprilie 2025.
 19. Dungaci, D., Cristea, D., Dumitrescu, L. (2021). *O enciclopedie a doctrineilor de securitate*. București: Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I. C. Brătianu”, pp. 1-14, 37-38.
 20. Gray, C.S. (5 octombrie 2015). *The Future of Strategy*. Polity, pp. 1-10, <https://www.amazon.com/Future-Strategy-Colin-S-Gray/dp/0745687946>, accesat la 9 aprilie 2025.
 21. Guvernul R.P.C. (iulie 2019). *China's National Defense in the New Era*. The State Council Information Office of the People's Republic of China, ISBN 978-7-119-11925-0, pp. 2-42, <https://www.chinadaily.com.cn/specials/whitepaperonnationaldefenseinnewera.pdf>, accesat la 9 aprilie 2025.
 22. Hucker, C.O., Rawski, E.S. (18 martie 2025). *History of China*. Encyclopedia Britannica, Article History, 2025, cap. XV, XVI, XVII, XVIII, <https://www.britannica.com/topic/history-of-China>, accesat la 9 aprilie 2025.

23. Joint Publication 3-0/JP 3-0, *Joint Operations*. U.S. Joint Chiefs of Staff, 17 ianuarie 2017, Incorporating Change 1, 22 octombrie 2018, GL-16, p. GL-16, https://irp.fas.org/doddir/dod/jp3_0.pdf, accesat la 9 aprilie 2025.
24. Jue, S. (aprilie 2006). *The One China Policy: Terms of Art*. American Diplomacy, pp. 1-10, <https://americandiplomacy.web.unc.edu/2006/04/the-one-china-policy-terms-of-art/>, accesat la 9 aprilie 2025.
25. Kennan, G.F. (22 februarie 1946). *The Long Telegram*, p. 2, <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/george-kennans-long-telegram>, accesat la 9 aprilie 2025.
26. Kofman, M. (10 septembrie 2024). *Book Review Roundtable: Russian Ways of Thinking about Deterrence*. In *Texas National Security Review*, <https://tnsr.org/roundtable/book-review-roundtable-russian-ways-of-thinking-about-deterrence/>, accesat la 9 aprilie 2025.
27. Lee, J.-shih (iunie 2014). *Winning the War for Peace, Justice and Prosperity: A Vision*. American Diplomacy, <https://americandiplomacy.web.unc.edu/2014/06/winning-the-war-for-peace-justice-and-prosperity-a-vision/>, accesat la 9 aprilie 2025.
28. Lu, M. (29 ianuarie 2025). *Charted: All U.S., Russian, and Chinese Leaders Since 1975*. Visual Capitalist, pp.1-3, <https://www.visualcapitalist.com/charted-all-u-s-russian-and-chinese-leaders-since-1975/>, accesat la 9 aprilie 2025.
29. Lukin, A. (2018). *China and Russia. The New Rapprochement*. Cambridge: Polity Press, pp. 1-5, https://www.researchgate.net/publication/341342966_Review_Alexander_Lukin_China_and_Russia_The_New_Rapprochement_Polity_Press_2018, accesat la 9 aprilie 2025.
30. Masood, S. (2018). *Doctrine, Policy, and Strategy: What the hell are all these about!* In *National Herald Tribune*, <https://www.linkedin.com/pulse/doctrine-policy-strategy-what-hell-all-saad-masood>, pp. 1-9, accesat la 9 aprilie 2025.
31. McCormick, K. (noiembrie 2022). *U.S. Relations With China: DACOR Conference Summary*. American Diplomacy, pp. 1-5, <https://americandiplomacy.web.unc.edu/2022/11/u-s-relations-with-china-dacor-conference-summary/>, accesat la 9 aprilie 2025.
32. Miller, B., Rubinovitz, Z. (2020). *Grand Strategy from Truman to Trump*. University of Chicago Press, pp. 37-50, <https://www.degruyter.com/document/doi/10.7208/9780226735153/html>, accesat la 9 aprilie 2025.
33. O'Brien, R.C. (18 iunie 2024). *The Return of Peace through Strength Making the Case for Trump's Foreign Policy*. In *Foreign Affairs*, <https://www.foreignaffairs.com/united-states/return-peace-strength-trump-obrien>, accesat la 9 aprilie 2025.
34. O'Rourke, R. (19 ianuarie 2021). *U.S. Role in the World: Background and Issues for Congress*. Congressional Research Service, pp. 1-4,

- 9-14, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R44891/69>, accesat la 9 aprilie 2025.
35. O'Rourke, R. (august 2024). *Great Power Competition: Implications for Defense –Issues for Congress*. Congressional Research Service, pp. 1, 38-39, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R43838>, accesat la 9 aprilie 2025.
 36. Paterson, P. (februarie 2018). *Origins of U.S. Foreign Policy*. William J. Perry Center for Hemispheric Defense Studies. Perry Center Occasional Paper, <https://wjpcenter.org/wp-content/uploads/2023/09/Origins-of-US-Foreign-Policy-ENG-SPA.pdf>, accesat la 9 aprilie 2025.
 37. Riani, H. (2022). *Re-imagining the Past and Mastering the Present: The Power of Analogical Arguments in American Presidents' and Celebrities'*. In *International Journal of Language and Literary Studies*, vol. 4, nr. 1, p. 1, (PDF) Re-imagining the Past and Mastering the Present: The Power of Analogical Arguments in American Presidents' and Celebrities' Discourses, accesat la 9 aprilie 2025.
 38. Sempa, F.P. (2004). *U.S. National Security Doctrines Historically Viewed: A Commentary*. American Diplomacy, vol. IX, nr. 2, pp. 1-9, https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/ad/ad_v9_2/sef01.html, accesat la 9 aprilie 2025.
 39. Taleb, N.N. (2018). *Lebăda Neagră – Impactul foarte puțin probabilului*, ediția a III-a, revizuită. București: Editura Cartea Veche, pp. 16-17, 19, 27.
 40. Taylor & Francisc (2014). *From the Editors. The Journal of Strategic Studies*, vol. 37, nr. 2, publicat online 9 la mai 2014, pp. 171-173, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402390.2014.907603>, accesat la 9 aprilie 2025.
 41. Trump, D.J., președinte (decembrie 2017). *National Security Strategy of the Unites State of America*. The White House Washington, DC, pp. 1-2, 25-37, <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>, accesat la 9 aprilie 2025.
 42. Trump, D.J. (20 ianuarie 2025). *The Inaugural Address*. Casa Albă, pp. 1-15, <https://www.whitehouse.gov/remarks/2025/01/the-inaugural-address/>, accesat la 9 aprilie 2025.
 43. Valenta, J., Valenta, L.F. (2016). *Why Putin Wants Syria*. În *Middle East Quarterly*, primăvara, pp. 2-3, https://www.academia.edu/26147257/Why_Putin_Wants_Syria, accesat la 9 aprilie 2025.
 44. Varella Neves, A.L. (2021). *Truman doctrine (1946); defense planning guidance (1991) & the national security strategy (2002): the Mackinder&spykman dialectics revisited*, R. Esc. Guerra Nav. Rio de Janeiro, v. 27, n. 2, pp. 431-435, https://www.researchgate.net/publication/356984426_truman_doctrine_1946_defense_planning_guidance_1991_the_national_security_strategy_2002_the_mackinder_spykman_dialectics_revisited, accesat la 9 aprilie 2025.

45. Ziarul financiar (2022), <https://www.zf.ro/opinii/putin-prabusirea-urss-cea-mare-drama-geopolitica-secolului-xx-pentru-20769352>, accesat la 2 mai 2025.
46. Warren, A., Siracusa, J.M. (25 ianuarie 2022). *Understanding Presidential Doctrines U.S. National Security from George Washington to Joe Biden*. Rowman&Littlefield Publishers, pp. 1-2, <https://www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/book-review-understanding-presidential-doctrines-u-s-national-security-from-george-washington-to-joe-biden/>, accesat la 9 aprilie 2025.
47. Woolf, A.F. (21 aprilie 2022). *Russia's nuclear weapons: Doctrine, Forces, and Modernization*. Congressional Research Service, pp. 7-9, <https://sgp.fas.org/crs/nuke/R45861.pdf>, accesat la 9 aprilie 2025.

